

ULUSLARARASI REKABETTE TÜRKİYE’NİN LOJİSTİKTEKİ YERİ®Serkan DİLEK²²Hayrettin KESGİNGÖZ²³**Özet**

Türkiye’nin jeopolitik konumuna bakıldığında Asya ve Avrupa arasında bir köprü görevi görmesi itibariyle lojistikteki önemi anlaşılmaktadır. Konumunun önemi dışında bu durumun ekonomiye yansımaları beklenen bir durumdur. Uluslararası alanda Türkiye’nin uluslararası rekabet edebilirliğini yükseltmek ve bu yükselmeye birlikte ihracat gelirlerini arttırmak lojistik sektörünün öncelikli hedefi olmalıdır. Bu hedefi gerçekleştirmek için uluslararası alanda 2016 yılındaki lojistik durumunu görüp uluslararası rekabet doğrultusunda yapılacakları belirlemek gerekir. Bu çalışmada Türkiye’nin genel çerçevede 2016 yılı temel alınarak uluslararası rekabet için endeksler yardımıyla lojistik alanında küresel rekabetin boyutu belirlenmiştir. Bu boyut ülkemiz için uluslararası rekabette önemlidir. Durum analizinin yapılması Türkiye’nin lojistikte ve lojistikteki verimliliğin ekonomiye yansımada hangi adımlarla daha ileriye taşınması gerektiği nedenleriyle anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Rekabet, Lojistik, Küresel Rekabet

JEL: R40

© Bu çalışma III. Uluslararası Kafkasya Orta Asya Dış Ticaret ve Lojistik Kongresi’nde özet bildiri olarak sunulmuştur. 19-21 Ekim 2017, Kastamonu, Turkey.

²² Doç.Dr., Kastamonu Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, sdilek@kastamonu.edu.tr

²³Yrd.Doç.Dr., Karabük Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, hayrettinkesgingoz@karabuk.edu.tr

INTERNATIONAL COMPETITION OF TURKEY'S LOGISTICS PLACE

Abstract

Given the geopolitical position of Turkey, it is a bridge between Asia and Europe. Except for the position, this situation is expected to reflect the economy. Increasing the international competitiveness of Turkey in the international arena and increasing the export revenues with this increase should be the primary objective of the logistics sector. In order to achieve this goal, it is necessary to identify the logistics situation in the international arena in 2016 and determine what will be done in the direction of international competition. In this study, the dimension of global competition in the field of logistics has been determined with the help of indices for international competition based on the year 2016 in the general frame of Turkey. This dimension is internationally important for our country. The analysis of the situation explained the reasons why Turkey should move forward with logistics and logistics efficiency.

Keywords: International Competition, Logistics, Global Competition

JEL: R40

I. GİRİŞ

Lojistik sektörü tüm dünyada büyüyerek gelişen ve ekonomik büyümeye önemli katkısı olan önemli sektörlerden biri haline gelmiştir. Bu durum Türkiye için de geçerlidir. Gayri safi yurtiçi hasıla içerisindeki lojistik sektörünün payı %10 ile %20 arasında değişmektedir. Lojistik sektörünün önemi her geçen gün artmaktadır. Ayrıca küreselleşmeyle birlikte bilgi teknolojilerindeki gelişmeler, gümrük konularındaki yeni düzenlemeler, ticaretteki pazar dinamiklerinin değişmesi, müşteri taleplerindeki değişimler, dış kaynak kullanımının artması dünya pazarındaki rekabeti daha da zorlu hale getirmektedir. Rekabetteki önemli kriterlerden birisi haline gelen lojistiğin dış kaynak kullanımı ile birlikte giderek artması, lojistik firmaların önemini de artırmıştır.

Bu çalışma Türkiye'nin uluslararası lojistik rekabetinde konumunu ve bu rekabette neler yapması gerektiğini anlatması bakımından önemlidir. Çalışmada ülkelerin lojistik performanslarını gösteren Dünya Bankası tarafından uluslararası düzeyde yayınlanan Lojistik Performans Endeksi (LPI) esas alınarak Türkiye'nin performansı incelenmiştir. Çalışmada öncelikle kavramsal açıklamalar yapılmış daha sonra LPI yardımıyla Türkiye'nin uluslararası rekabetteki durumu analiz edilmiş ve sonuç ve önerilerle çalışma tamamlanmıştır.

II. KAVRAMSAL OLARAK ULUSLARARASI REKABET VE LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ

Uluslararası Yönetim Geliştirme Derneği Dünya Rekabet Gücü Yılığında (World Competitiveness Yearbook) ulusal rekabet gücü şu şekilde tanımlamaktadır: Bir ülkenin rekabet gücü, ülkenin firmalar için daha fazla değer yaratılmasını ve insanlar için daha fazla refahın sürdürülmesini sağlayan bir çevrenin oluşturulması ve sürdürülmesi yeteneğidir (IMD 2005: 609).

Lojistik “hesaplama” veya “matematiksel mantık” anlamına gelmektedir (Kayabaşı, 2007). Lojistik, taşıma, satın alma, depolama, satış, ithalat-ihracat, ile ilgili bütün hareketleri kapsamaktadır (Uğurlu, 2007). Lojistiğin genel amacı, doğru ürünün, doğru miktar, doğru şartlar, doğru fiyat, doğru maliyet, doğru zaman, doğru yerde ve doğru müşteriye ulaştırmak şeklinde ifade edilebilir (Çancı ve Erdal, 2003). Performans ölçümünün yapılmasının nedeni, yapılan işin verimliliğini ve kalitesini ölçmektir (Li, 2005). Lojistik Performans Endeksi, ülkeler arasındaki rekabetin ölçüsünü ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Ülkelerin endeks içerisindeki sıralamaları belirlenirken, altı temel kriter dikkate alınmıştır. Bu kriterler; gümrükleme işlemlerinin verimliliği, altyapının kalitesi, rekabetçi fiyatlarla sevkiyat düzenlenmesindeki kolaylık, lojistik hizmetlerde yetkinlik ve kalite, sevkiyatların izlenebilirliği ile sevkiyatlarının planlanan zamanda varış yerine ulaşmasındaki zamanlamadır (LPI 2016). Lojistik Performans Endeksini oluşturan altı bileşenin değerleri ülkelerin kendilerini değerlendirmeleri ve gelecek için strateji oluşturmaları, için ne tür adımlar atmaları gerektiği yönünde önemli bir fayda sağlamaktadır (Cezayirlioğlu, 2012). Gümrükler, altyapı, lojistik kalite ve yetkinliklere yapılan her ilave artış, ülkenin genel lojistik performansını etkileyerek ilerlemesini sağlayacaktır.(Yapraklı ve Ünalın 2017).

III. ULUSLARARASI ÖLÇEKTE TÜRKİYE’NİN LOJİSTİKTEKİ YERİ

Kavramsal olarak uluslararası rekabet ve lojistik performans endeksini tanımladıktan sonra Türkiye'nin lojistik alanında küresel rekabetteki yerini analiz etmek için 2016 yılında yayınlanan lojistik performans endeksine bakarsak;

Tablo 1: 2016 Yılı Küresel Lojistik Performans Endeksine Göre Ülke Sıralaması

Ülke	LPI Sıralaması
Almanya	1
Lüksemburg	2
İsveç	3
Hollanda	4
Singapur	5
	....
Malezya	32
Polonya	33
Türkiye	34
Hindistan	35
Portekiz	36
	...
Somali	158
Haiti	159
Suriye	160

Kaynak: Dünya Bankası, Lojistik Performans Endeksi, 2016

İlk beş sırada Almanya, Lüksemburg, İsveç, Hollanda ve Singapur yer alırken; 160 ülke içerisinde son üç sırada yer alan ülkeler ise Somali, Haiti ve Suriye'dir. Türkiye ise bu sıralamada 34. sırada yer almaktadır. Türkiye'nin hemen önünde Polonya ve Malezya bulunurken, Hindistan ve Portekiz ise Türkiye'nin altında yer almaktadırlar (LPI 2016). Türkiye 160 ülke içerisinde LPI sıralamasında 34. ülke olması dünya konjonktüründe 18. Büyük ekonomiye sahip olmasını da göz önünde bulundurursak lojistik alanında yapması gereken aşamaları daha tamamlamadığı gerçeğiyle karşı karşıya kalmaktayız.

Lojistik performans endeksinde ülke sıralamalarını gördükten sonra lojistik performans endeksini oluşturan 6 temel kritere de bakmak gerekir. Bu kriterlerdeki Türkiye'nin yerinin tespiti için kriterler önemlidir. Dünya Bankası

tarafından hazırlanan Lojistik Performans Endeksi (LPI), ülkelerin lojistik açısından belirlenen alanlarda performanslarını görmeleri ve diğer ülkeler ile rekabet noktasında kıyaslamalarını yapmaları bakımından önemli bir göstergedir. Türkiye'nin Lojistik Performans Endeksi ile Alt Bileşenlerinin Sıralamasına bakarsak;

Tablo 2: Türkiye'nin Lojistik Performans Endeksi ile Alt Bileşenlerinin Sıralaması

Alt Bileşenler	LPI Sıralaması 2016	LPI Sıralaması 2014
Gümrükler	36	34
Altyapı	31	27
Uluslararası Sevkiyat	35	48
Lojistik Yeterlilik	36	22
Takip ve İzleme	43	19
Zamanlama	40	41

Kaynak: Dünya Bankası, Lojistik Performans Endeksi, 2016

Tablo 2'ye göre 2016 LPI Raporu'nda Türkiye 2014 yılına göre dört sıra gerileyerek 160 ülke arasında 34.üncü olmuştur. Diğer taraftan Türkiye, "Gümrükler" alanında iki sıra gerileyerek 36.ncı sırada yer almıştır. "Altyapı" alanında dört sıra gerileyerek 31 inci sırada yer almıştır. "Uluslararası Sevkiyat" alanında on üç sıra ilerleyerek 35 inci sırada yer almıştır. "Lojistik Yeterlilik ve Kalite" alanında 14 sıra gerileyerek 36.ncı sırada yer almıştır. "Takip ve İzleme" alanında 24 basamak gerileyerek 43.üncü sırada yer almıştır. "Zamanlama" alanında bir sıra yükselerek 40.ıncı sırada yer almıştır.

Yukarıdaki tablolar itibarıyla uluslararası lojistik rekabetinde, 2016 yılında Türkiye Lojistik Performans Endeksine dâhil edilen 160 ekonominin %79'undan daha iyi bir performans ortaya koyarak LPI dilimlerinin ikincisi olan istikrarlı performans sergileyen ekonomiler kategorisinin en başarılı ülkesi olmuştur. Alt başlıklar itibarıyla de bakıldığında, gümrük, uluslararası sevkiyat alanlarında istikrarlı performans gösteren ülkelerden olurken, altyapı kalitesi alanında "lojistik dostu" ülkeler arasında yerini almıştır (LPI 2016).

IV. SONUÇ

Lojistik Performans Endeksinin 2016 yılında yayınlanan raporuna göre, Türkiye, 160 ülke arasında 34. sırada yer alırken en iyi performans gösterilen kriterler altyapı ve uluslararası sevkiyatlar iken; en kötü performans gösterilen kriterler takip ve izleme ile zamanlamadır. Uluslararası Yönetim Geliştirme Derneğine göre, ulusal rekabet gücünün arttırılmasında dört unsur etkileşim içindedir. Bunlar; ekonomik performans, kamunun etkinliği, özel sektörün etkinliği ve alt yapıdır (IMD 2005: 610). Bu unsurlarda yeterli olan bir ülkenin ulusal rekabet gücü yüksek olacaktır.

Türkiye lojistik sektörünün önemini her ile yapılan havaalanlarıyla anlamış ve lojistikte hava, deniz ve kara taşımacılığındaki iyileştirmelere hız vermiştir. Türkiye'nin jeopolitik konumu itibariyle önemi her geçen gün daha da anlaşılmasına rağmen lojistik performans endeksinde 34. Sırada olması konumunu iyi kullanmadığının bir göstergesidir.

Uluslararası rekabette ön sıralarda yer alabilmek için güçlü bir altyapı sistemine, planlamaya, yatırımların zamanlamasına, beşerî insan sayısına, bölgesel gelişimleri takip etmeye, pazardaki değişimleri yakalamaya ve uygulamaya, teknolojik gelişmeleri ekonomiye entegre etmeye ihtiyaç vardır.

Türkiye'nin coğrafi konumunun iyi olması, çevresinde yaşayan ülkelerde yoğun bir nüfusa olması, pazar ekonomisinde deneyim sahibi bir ülke olması, üç tarafının denizlerle çevrili ve liman altyapısının elverişli olması, genç dinamik nüfusu, önemli insan kaynağına sahipliği, Hazar petrollerine yakınlığı, AB ve Balkan ülkeleri arasında köprü ülke vazifesi görmesi gibi kriterler dikkate alındığında Türkiye'nin dünya lojistik sektöründe bir üs olma potansiyeli taşıdığını söylemek mümkündür (Küçük, 2013).

KAYNAKÇA

Cezayirlioğlu, H. (2012). Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi Kongresi. *Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi*, (s 82).

ÇANCI, M., & Erdal, M. (2003). Lojistik Yönetimi, Freight Forwarder El Kitabı 1. *UTİKAD Yayınları, İstanbul*.

http://risk.gtb.gov.tr/data/52c5898e487c8eca94a7c695/LPI_2016_01_03_2017.pdf

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.CUST.XQ?view=chart>

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.INFR.XQ?view=chart>

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.ITRN.XQ?view=chart>

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.LOGS.XQ?view=chart>

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.OVRL.XQ?view=chart>

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.TIME.XQ?view=chart>

<https://data.worldbank.org/indicator/LP.LPI.TRAC.XQ?view=chart>

IMDB, (2005), World Competitiveness Yearbook 2005, Geneva: IMD.

Kayabaşı, A. (2007). *İşletmelerin rekabet gücünün geliştirilmesinde lojistik faaliyetlerin performansının artırılması: Üretim işletmeleri üzerine bir uygulama* (Doctoral dissertation, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü)

Küçük, B. (2013). Türkiye'de Bölgesel Kalkınma İle Lojistik Performans Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Doktora Tezi. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Li, W. (2005). Research on the Performance Evaluation of Logistics Activities. *China-USA Business Review*, 4(4), 53-55.

Uğurlu, H. (2007). AB Sürecinde Türkiye'de Süt ve Süt Ürünü Üreten İşletmelerde Lojistik Faaliyetler ve Bir Uygulama. *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi SBE Yüksek Lisans Tezi*.

Ünalın, M., & Yapraklı, T. Ş. (2017). Küresel lojistik performans endeksi ve Türkiye'nin son 10 yıllık lojistik performansının analizi, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 31, 3, 589-606.

